

completat indicațiile adăugând mărturia din alt motiv, comun legendei apocrife și bocetului¹. Sfânta Duminică și cultul ei, care stă în centrul apocrifului *Epistolia lui Iisus Hristos*, a influențat și ea folclorul², creind precepte moralizatoare, descîntece, legende, povești, și culminînd într-un colind³. Raporturile dintre legenda Sf. Sisinie și viața noastră populară au fost puse în lumină tot de Cartoian, care a arătat că sfîntul a devenit în folclorul românesc protectorul lehzurilor și al noilor născuți. Textul scris al rugii sale a devenit amulet, iar unele nume date lui Satanail în această rugăciune-exorcism (Samca și Avestița) au dobîndit chiar circulație liberă în literatura descîntecelor. Dintre toate apocri-fele, legenda Sfintei Vineri este una din cele mai populare, atît din punct de vedere al circulației sale, cît și al influenței asupra altor genuri folclorice. Întru-cît N. Cartoian a semnalat numeroasele forme literare în care se manifestă rapor-turile textului apocrif cu creația populară — precepte moralizatoare, proverbe, povestiri ori basme — ne rămîne să atragem atenția asupra existenței unui colind al Sfintei Vineri⁴. Și apocriful *Lupta dintre Mihail și Satanail* s-a reflectat într-un colind⁵.

Căldătoria Maicii Domnului la iad, a cărei popularitate excepțională îl obliga pe episcopul unit Petre Pavel Aaron să ia măsuri împotriva circulației ei, a influențat atît arta plastică, cît și colindul. Un întreg tip de colinde își are originea în acest apocrif⁶. N. Cartoian a mai semnalat și reflectarea fondului său ideologic — Maica Domnului protectoarea celor chinuți pentru ispășirea păca-telor lor omenești — în numeroase credințe inspirate de viața de dincolo de mormînt. Același apocrif a inspirat frescele mănăstirilor bucovinene, dar și pe cele ale unor modeste biserici de țară: la Șubestii de lingă Cîmpulungul muscelan, Vaideii din ținutul Vîlcii, ori Spîneștii de lingă Videle din Vlașca. Cercetarea atentă a acestor fresce și interpretarea lor socială dovedește însă că rosturile lor educativ-morale, strict religioase, erau depășite de perspectiva socială. Într-adevăr, în aceste fresce, care au uneori evidente caractere de satiră socială, se întîlnesc, alături de reprezentarea plastică a chinurilor ce ar aștepta pe mamele pruncuigașe ori pe călcătorii poruncilor bisericești, și chinurile ce vor pedepsi în iad lăcomia bogaților, neomenia cîrmuitorilor, ori nedreptatea împărțito-rilor de dreptate. Cît de apropiate erau asemenea interpretări ale dogmelor bisericești de spiritul popular o dovedește faptul că, pe o asemenea frescă, pictată la intrarea bisericii din satul Calvini din ținutul Buzăului, se pot citi, în dreptul dracilor ce poartă sufletele păcătoșilor către iad, următoarele preci-zări satiric-sociale, adăogate ulterior:

Pahomie ceaș,
Pirlian călăraș,
Paharnicul Năsturel,
Aferim bine mi-i duci ! ?

Fresca și adaosurile făcute de privitor nu sînt decît o ilustrare plastică a modului în care artistul popular, exprimînd punctul de vedere al maselor popu-lare, a folosit în scopul satirei sociale antifeudale același apocrif cu care aceste

¹ N. Cartoian, *op. cit.*, I, p. 89.

² *Ibidem*, p. 105—106.

³ Al. Viciu, *Colinde din Ardeal*, Buc., 1916, p. 107.

⁴ Apud Al. Rosetti, *op. cit.*, p. 54—56, tip. 18.

⁵ N. Cartoian, *op. cit.*, II, p. 36.

⁶ Al. Rosetti, *op. cit.*, p. 49—50, tip. 14.

⁷ « Revista Istorică », XV, 1925, p. 271.